

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katal. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Vojske ne bo.

Pomirjenje.

Zmagal je zdrav razum. Države, ki so se dajale potuho majhni Srbiji, so se umaknile in sedaj ni nobene ovire, da bi se ne ustvarile med Srbijo in Avstrijo sprejemljive razmere. Kako je prišlo do tega?

Avstrija je nasproti drugim državam resno in odločno izjavila, da bo napetim razmeram naredila z orožjem konec. Dala jim je priložnost, da svoje hujskanje v Srbiji ustavijo do 27. marca, potem pa se napove Srbiji vojska. Nemčija s svojo močno vojno je dala vedeti, da bo nas podpirala, če bi kdo Srbiji priskočil na pomoč. Vsled tega se je najprej umaknila Rusija, ki je še vsled japonske vojske oslabiljena in nesposobna za vojsko. Nekoliko dni je še delala Anglija težava, toda tudi Anglija je točno dne 26. marca dala izjavo, da bo Srbiji dajala odslej boljše nasvete, ne pa jo hujskala proti Avstriji. Istotako Francija! Isti dan torej, ki ga je določila Avstrija različnim državam, da se vrnejo k pameti, se je to tudi izvršilo, in isti dan je bil mir zagotovljen.

Srbija pa je ta dan lahko spoznala svoje prijatelje. Vse države, ki so jo prej hujskale proti Avstriji, ji obetale pomoč, ji posojale denar ter jo spravile v velikanske stroške, so jo sramotno zapustile. Avstrija pa je Srbiji s svojim zadržanjem pokazala, da ji ni do vojske, ampak da so ji ljubše prijateljske razmere s Srbijo.

Sedaj, ko je Srbija uvidela, da so jo zapustile vse prijateljice, se je udala in pustila seveda misel na vojsko. Sama bi proti mogočni avstrijski armadi ne mogla nič opraviti, taka vojska bil bi za njo samomor.

Avstrija pa je bila primorana siliti, da pride do mira ali do vojske, skratka do jasnih razmer s Srbijo, kajti sedanje oboroževanje in straženje ob srbsko-črnogorski meji nas je stalo več kakor bi nas stala kratka vojska s Srbijo. Pravijo, da so nas stala dosežanje priprave okoli 600 milijonov kron.

Prestolonaslednik Jurij odstopil.

Naši čitatelji se spominjajo, da se je, ko je že trpel spor med Srbijo in Avstrijo, prestolonaslednik Jurij vozil v Rusijo ter prinesel v domovino veselo vest, da sta mu car in ruski zunanji minister obljubila pomoč proti Avstriji. Od istega časa je v Srbiji rastlo vojno navdušenje in kraljevič Jurij je bil med najstrastnejšimi, ki je podžigal sovraštvo proti nam. Toda prišlo je drugače.

Dne 25. marca je Rusija sporočila Srbiji, da pripozna Avstriji priklopljenje Bosne in Hercegovine in da v zadevi tega vprašanja ne stori nobenega koraka. Rusija je torej prva pustila Srbijo na cedilu in s tem tudi prestolonaslednika Jurija, ki je prej ali opravičeno ali neopravičeno obetal rusko pomoč ter, netil vojne strasti. Bilo se je bati, da se sedaj srbsko ljudstvo z vso jezo obrne proti Juriju, ko bo videlo, da je bilo goljufano. Zato se je prestolonaslednik Jurij hitro, ko je zvedel za odpoved Rusije, dal pregovoriti in se odpovedal srbskemu prestolu. Seveda je še veliko vprašanje, ali je s tem nevarnost za sedanjo srbsko vladarsko hišo Karadžordževićev odstranjena ali ne.

Prestolonaslednika Jurija je bilo tem lažje pregovoriti za odpoved, ker ga je vsa srbska javnost krivila, da je usmrtil s surovim ravnanjem svojega slugo Kolakoviča. Sploh je bil Jurij zelo surove narave. Prestolonaslednik je postal Jurijev brat Aleksander.

Smrt Jurijevega sluga.

O Stefanu Kolakoviču, osebnem slugi prestolonaslednika Jurija in njegovi smrti poročajo srbski listi sledeče podrobnosti: Stefan Kolakovič je stanoval v prestolonaslednikovi palači, njegova družina pa, ki obstoja iz šestero nedoletnih otrok in žene, je stanovala v mestu. Nasproti svoji ženi je Kolakovič večkrat omenil surovosti prestolonaslednika, a službe vendar ni hotel pustiti. Dne 14. marca po noči, ko se je prestolonaslednik razburjen vrnil v palačo, odigral se je strašen prizor. Prestolonaslednik je po

bil slugo na tla in ga z ostrogami suval v glavo in trebuh. Nato je dal nezavestnega po dveh vojakih palačne straže prnesti v stražnico palače, odkoder so nesrečnika z izvoščekom prepeljali v bolnišnico. Kljub velikemu trudu zdravnikov je Kolakovič po strašnih bolečinah umrl.

Prestolonaslednik Jurij pri kralju Petru.

Kralj Peter je takoj, ko je v ministrskem svetu izvedel, da je Rusija odpovedala pomoč, poklical svojega sina Jurija k sebi in mu odločno ukazal, da mora opustiti svojo agitacijo. Princ Jurij se je tej zahtevi sprva srdito uprl in izjavil, da ima obljubo ruskega ministra Izvolskega in ruskega carja, da se lahko Srbija zanese na pomoč Rusije. Ko je pa kralj pokazal princu brzojavko Izvolskega, po kateri Rusija brezpogojno prizna polastitev Bosne in Hercegovine, in mu je očital, da je spravil s svojim ravnanjem domovino na rob, in mu je še končno prigovarjal, naj se odpove prestolu, je princ Jurij poslal ministrskemu predsedniku Novakoviču pismo, v katerem izjavlja, da se v prilog svojemu mlajšemu bratu Aleksandru odpove prestolu. Srbski narod je sprejel odpoved Jurijevo s precejšnjo ravnodušnostjo. Jurij ni bil priljubljen, ker se je celo javno surovo obnašal. Smrt Kolakoviča mu je tudi veliko škodila, kajti ljudstvo je začelo celo odkrito imenovati Jurija morilca. Morilca pa noben narod noče na kraljevih prestolih. Le vojaštvo, katero je Jurij hujskal na vojsko, je bilo proti njegovi odpovedi in se še sedaj ne da popolnoma pomiriti.

Princ Aleksander.

Princ Aleksander, na čegar korist se je prestolonaslednik Jurij odpovedal pravicam do prestola, je drugorojeni sin kralja Petra in njegove umrle soproge Zore Nikolajevne, najstarejše hčere črnogorskega kneza Nikite. Rojen je v Cetinju dne 4. dec. 1888. Bil je še-le dve leti star, ko mu je umrla mati. Leta 1896 je prišel s svojim bratom in sestro Jeleno v Genevo in kmalu nato na dvor svoje tete, velike kneginje Milice Nikolajevne, drugorojene hčere črnogorskega kneza. Vzgal se je na Aleksandrovi pravni fakulteti, ki je podobno dunajskemu Terezijanišću. Ko so bili Karagjorgjeviči pozvani na srbski prestol, je prišel s svojim bratom v Beograd. Vzgojo prestolonaslednika je prevzela po ustavi vlada, Aleksandra pa je v začetku vzgajal bivši črnogorski pravosodni minister Vojnovič. Tega so pa kmalu odpravili in na željo ruskega carja je prevzel vzgojo princa Aleksandra polkovnik Salabenov, jako naobražen ruski častnik.

Bratsko razmerje med Jurijem in Aleksandrom je kmalu postalo napeto in dejstvo je, da je prestolonaslednik Jurij vedno sumil, da ga bo z rusko pomočjo izpodrinil princ Aleksander. Prišlo je večkrat do ostrih nastopov med obema bratoma in razmerje med obema je postalo tako, da je bil srbski dvor prisiljen odstraniti Aleksandra iz Srbije. Na prošnjo kralja Petra je ruski car Nikolaj povabil princa Aleksandra, naj nadaljuje svoje študije v Peterburgu. Vendar Aleksandru, ki je slaboten, ni ugajala peterburška klima; bolehal je in dvakrat je moral v Karlove vane in na primorje. Ko je pretečeno jesen prišel prestolonaslednik v znani misiji s Pašičem v Peterburg, sta se brata spravila in je Aleksander sveto zatrejal, da ni nikdar hrepenel po prestolu.

Princ Aleksander je pravo nasprotje prestolonaslednika Jurija. Nekateri trdijo, da je pogosto občutil veliko nagnjenje do Avstrije in posebno do Dunaja. Za vojaštvo ni navdušen, kakor tudi ne za kak šport; tembolj se pa zanima za znanost in umetnost. Če je on prava oseba za srbski prestol, bo pokazala bodočnost. Da bi si pridobil simpatije Srbov, dosežaj še ni imel prilike, gotovo pa je, da se dosežaj še ni pojavila nikaka antipatija proti njemu.

Kako je v Srbiji.

Cela Srbija je bila razburkana in pripravljena za vojsko. Vprašanje je torej, kako bo ljudstvo sprejelo sedaj nenaden preobrat. Nekatere vesti pra-

vijo, da raste nevolja proti vladarski hiši, da je ljudstvo nezadovoljno s kraljem Petrom, da je jezno na Jurija in da nima nobenega povoda, ogrevati se za novega prestolonaslednika Aleksandra. Za to se baje že celo odkrito govori, naj bi se odstavila rodovina Karadžordževićev s srbskega prestola. Nemci bi radi imeli na prestolu kneza Battenberga, Avstrijci baje vojvodo Connaughta in Angleži vojvodo Tecka. Značilno je staljšče Rusije v takih vprašanjih. Rusija ima mnogo plemenitih in bogatih rodovin, ki bi lahko zasedli kak prestol. Toda ruska vladarska hiša je temu dosledno nasprotna, ker se boji za svoj obstoj in ker je v njej preveč nemškega duha. Saj se ruski veliki knezi večinoma ženijo z nemškimi princezinjami.

Druge vesti zopet pravijo, da se takozvana vojna stranka, ki je hotela na vsak način z Avstrijo vojsko, noče sprijazniti z novim položajem in da hoče v teku enega leta z nami vojsko, če že sedaj ni mogoče. V teh krogih vlada velika nezadovoljnost proti kralju Petru in bati se je, da ta nezadovoljnost posebno prevzame vse vojaške kroge.

Mi smo mnenja, da tem in enakim novicam ne smemo dobesedno verjeti. Kažejo le, da je med srbskim ljudstvom in med vojaštvom velika nezadovoljnost s sedanji razmerami in da ni izključeno, da pride do notranjih nemirov.

Postava o živinskih kužnih boleznih.

Zakonski načrt živinske kužne bolezni, ki smo ga tudi mi priobčili v izvlečkih, je sprejet v poslanski in gosposki zbornici.

Poročevalec za to postavo je bil poslanec Slovenskega kluba g. Povše, kateremu gre posebna zahvala za to, da je vrlo in uspešno podpiral vse izpremembe, ki so jih pri predlogu želeli štajerski poslanci Slov. kmečke zveze.

Izvršile in sprejele so se pri vladnem predlogu nekatere važne izpremembe, ki bodo živinorejcem gotovo ugajale.

Vladna predloga določa odškodnino za kugo na gobcu in parkljih le štiri petine vrednosti, v postavi pa je sedaj določena cela vrednost živine. Pri tuberkelnih govedih se je povišala odškodnina iz polovice na 80 odstotkov, pri smrkavosti na 75 odstotkov. Za vranični prisađ in šumeče bule je bila določena le podpora, za katero bi moral prositi posestnik. Po sklepu zbornice dobi pri vraničnem prisađu 80 odstotkov, pri šumečih bulah 75 odstotkov (če so pa bile živali cepljene 80 odstotkov) odškodnine. Tudi za pljučno kugo in govejo kugo bo nekaj odškodnine, kar je bilo po vladni predlogi izključeno. Država bo morala odškodovati tudi druge škode, ki bi jih imel posestnik vsled kužne bolezni pri živinoreji.

Naši poslanci so tudi v javni zbornici povzeli besedo za naše volilce.

Poslanec Pišek.

Visoka zbornica! V zakonskem načrtu, ki se tiče kužnih bolezni in načrtb proti razširjevanju kuge, pogrešam več zelo važnih varnostnih naređb.

V § 9. predlagam, da se črtajo v 3. odstavku besede: V živinskem potnem listu se zabeleži vspeh preiskave.

Ta pristavek je namreč popolnoma odveč. Ako strokovnjak spozna žival za bolno, ali samo sumljivo, je to že itak takoj izoliral in to naznanil oblasti. Da je pa našel žival zdravo, vendar ni treba tega še le v živinskem potnem listu potrjevati, ker je to vendar umljivo in ker sicer bolna živina ne bode smela na semenj. Pa tudi ne samo nepotreben je ta dostavek, ampak tudi težko izvršljiv.

Mislím si samo večje sejme, kakor so na Kranjskem, recimo v Boči, St. Jerneju, Skocijanu, Zatični ali na Štajerskem v Framu, Račjem, Mariboru itd., na katere sejme se več tisoč živine, konjin prasičev prižene. Tu se lahko goni živina do 5. ure popoldne na sejme.